

De uønskede – om kurdiske gadebørn i Istanbul

© 2002 by Adil Erdem &

CDR-Forlag

Skolebakken 11, 8000 Århus C

cdr@forlagene.dk

www.forlagene.dk

Fotos og omslag: Ulla Rose Andersen

Tryk: Nørhaven Book

ISBN 87-7841-304-4

Ekspedition: Boghandlen eller

Nordisk Bog Center, fax 5636 4039

Indhold

Alligevel er der håb. Forord af Jens Raahauge	7
Jeg lader, som om de er døde	11
Vi er også en slags gadebørn	17
Jeg må ikke gå med fremmede mænd	25
Fem brødre – tre af dem er blinde	30
Min far er fårehyrde i landsbyen.....	34
Min fejl er, at jeg er kurder	40
En familie på syv drenge	47
Kildevandspigen.....	54
Jeg er en slags tyrkisk dreng.....	61
Som en dråbe i havet	70

Til denne bog har CDR-Forlag udgivet:

Flemming Andersen: *De uønskede. Arbejdsbog*

Jeg overnatter på værkstedet	72
Gaderne har ikke tag	80
Drømmene svigter	90
Som en hjemløs hund	98
Børn skal have rettigheder	104

Alligevel er der håb

I *De uønskede* får 14 kurdiske gadebørn i Istanbul, en ulønnet forstander og en idealistisk tyrkisk, kvindelig advokat mæle. Dette er beretninger om social ulighed, håbløshed, bristede drømme, vold, stoffer og nogle få menneskelige voksne. Men først og fremmest er det en afklædning af den magts arrogance, der med sin undertrykkelse, korrupsion og vilkårlighed knægter dem, der af magts elite udnævnes til underhunde, og som fremelsker gemene træk hos både dem, der er magts håndlangere, og dem, der er stærkest blandt de svage.

Adil Erdem har en forunderlig evne til at skabe det tillidsrum, der får børn til at fortælle. Og han kan formidle den sanselighed, der ligger ligefor i børnenes beretninger – måske fordi han af mangel på fordomme lytter med åbent sind og hører, at virkeligheden ikke trænger til opstramninger af fiktiv karakter. De 14 børns udsagn

rummer et væld af nuancer. Det er 14 forskellige unge, mishandlede personligheder, der forholder sig til verden. Men samtidig smelter deres beretninger sammen til et alment billede af krænkelse af menneskerettigheder i almindelighed og af børnerettigheder i særdeleshed.

Hvorfor, må man spørge sig selv.

Hvordan og hvorfor kan de medmennesker, som udenlands hævder modersmålsundervisningens basale betydning, være med til at knægte et mindretals ret til at bruge sit sprog?

Hvordan og hvorfor kan de medmennesker, som i proklamationer hylder demokratiet, i den grad terrorisere et mindretal?

Historierne i denne bog er hentet i Istanbul og handler derfor om Tyrkiet, men de kunne lige så godt stamme fra Kosova, fra Makedonien, fra Israel, fra Zimbabwe, fra Kina, fra ...

Alligevel er der håb. I bogens interview med den kvindelige advokat møder vi en realistisk og lokalkendt forkæmper for menneskets og ikke mindst barnets rettigheder. Men også i børnenes beretninger stikker værdige mennesker deres åsyn frem, som frivillige, der lægger deres

arbejde på opholdssteder for gadebørn, eller som en overbetalende stamkunde hos en skopudser.

Men kampen for bedre vilkår for gadebørnene starter i bevidstheden om, at uretfærdigheden findes, og denne bevidsthed starter gennem den nuancerede og jordnære debat, blandt andet i skolen.

I den sammenhæng er *De uønskede* et fint dokument, der kan sætte danske demokratiske værdier i spil og holde dem i live, når de spejles i menneske- og børnerettighedernes vilkår verden over.

Derfor er der al mulig grund til at takke de 14 kurdiske gadebørn for deres vidnesbyrd om krænkelse i deres verden og til at påskønne Adil Erdems formidling, der lader læseren sidde tilbage med en sær fornemmelse af, at vi alle har muligheden for at vælge den forkerte side. Og den rigtige!

Jens Raahauge

Jeg lader, som om de er døde

Jeg møder Ali på Istiklal Caddesi, en af Istanbuls mest populære gader, som er kendt for sine fine spisesteder, cafeer, kirker, moskeer og ikke mindst for de mange dyre forretninger. Gaden bliver bevogtet af talrige betjente.

Istanbul er Tyrkiets største by og har 12 millioner indbyggere.

Det sker på et tidspunkt, hvor jeg er på vej hen mod mit hotel. Han blev angrebet af et par drenge, der hurtigt forsvandt. Ali har lagt sig opgivende på fortovet, og folk går forbi ham, som om alt er i den skønneste orden. Jeg går over til ham og spørger, om han vil snakke med mig. Han bløder fra venstre arm. Han fortæller, at nogle drenge har slået ham.

»Hvorfor gjorde de det? Hvor er de henne nu?« spørger jeg. Mit blik følger hans pegefinger. De går op ad gaden.

»Hvorfor gjorde de det?« gentager jeg. Han gemmer ansigtet i hænderne.

»Er du fra politiet?«

»Nej,« svarer jeg og tilbyder at hjælpe ham. Den hopper han ikke på. Han rejser sig og forsvinder ind i en sidegade. Jeg forsøger at følge efter, men han er pist væk. Lidt se-

Ali er 13 år, han har ingen kontakt med sine forældre, han sniffer, og han lever på gaden.

nere finder jeg ham dog liggende i en smal, mørk gade. Det virker, som om han har ventet på mig.

»Har du taget stoffer?« spørger jeg.

Ali græder og beder om penge. Han fortæller, at de to drenge har overfaldet ham, og at de har taget alle hans penge og en hel flaske fortynder fra ham. De to drenge havde set, at Ali fik en masse penge af en mand.

»Du er ny her i byen. Du kan ikke engang se, om jeg har taget stoffer eller ej. Kan du virkelig ikke se det på mig?«

Jeg sætter mig på fortovet ved siden af ham og lover ham penge. Ali vil se pengene, før han vil lade sig interviewe. Jeg giver ham nogle og fortæller ham, at han godt kan sige nej til interviewet, at det er ikke derfor, jeg giver ham pengene. Han kigger længe på pengene. Han vil være sikker på, at der er nok til noget mad. Stoffer har han taget nok af i dag.

»Jeg er 13 år ...« siger han, mens han stikker pengene i lommen og ser på mig. Jeg opdager, at han også er blevet revet i ansigtet. »Mine forældre kunne ikke forsørge mig og mine søskende. Nogle venner fortalte mig, at man altid kan tjene penge på gaden. Jeg var ni år, gik ikke i skole og begyndte at tilbringe dagen på gaden sammen med nogle kammerater. Det var ikke så dumt. Jeg fik tæsk af de store drenge, som ville have mine penge, og politiet skræmte mig væk, men ellers havde jeg det godt. Jeg tog hjem og sov og måtte finde mig i min fars vold. Han sagde, at jeg var fræk og dum. Han slog mig tit. Kort tid efter at jeg fyldte ti år, holdt jeg op med at komme hjem. Jeg overnattede sammen med de andre drenge rundt omkring i byens parker og under broer.«

Fortynder: et meget giftigt opløsningsmiddel, som blandt andet bruges til at fortynde maling med. Man bliver høj af at sniffe fortynder, men det er meget farligt.

Der er ingen myndigheder, der ved eller fører statistik over, hvor mange tyrkiske børn der er stofmisbrugere eller dør på grund af stoffer. Mange af gadebørnene i Istanbul er på stoffer. En stor del af disse børn vælger den billigste løsning, fortynder, som kan købes overalt i landet. En flaske fortynder koster ca. det samme som to pakker cigaretter.

Kilde:

UNICEF Ankara

I starten blev han hentet hjem af faren, men til sidst blev han opgivet. Ali havde sine drømme dengang. Han ville ikke være som de andre gadebørn. Han ville have et rigtigt arbejde, tjene penge og købe en bil.

»Men sådan gik det ikke. Efter et år ville jeg være ligesom dem, jeg var sammen med. For at skaffe penge til stoffer stjal vi tasker. Politiet greb mig i at stjæle, og de anholdt mig og satte mig i fængsel. Jeg var der en måned, og i den tid forandrede jeg mig fuldstændigt. Jeg følte, at jeg var en forbryder, og at jeg ikke var noget værd.«

Jeg ville bare væk fra dem

Ali vil ikke fortælle mig, hvilken del af Tyrkiet han kommer fra, selv om jeg gentager spørgsmålet flere gange. Han synes ikke, at der er grund til at fortælle, hvor han er født. Det er ikke det vigtigste for ham lige nu. Jeg siger, at han ligner en kurder. Men han trækker bare på skuldrene og vil gå. Han skal finde sine venner.

Der er to ting, Ali ikke vil snakke om. Det er,

hvordan han har fået sit dyre ur, og hvor hans forældre kommer fra. Hver gang jeg spørger, om han kunne tænke sig at finde tilbage til noget familie, fortæller han straks, at han i alles bevidsthed er død. En død sjæl.

»Jeg ville bare væk fra dem, og de ville af med mig. Lige nu har jeg ikke kontakt med min familie. Jeg lader, som om de er døde, og de tænker på samme måde om mig. Jeg vil ikke have noget med dem at gøre, og de vil ikke have noget med mig at gøre,« siger Ali, da jeg gentager spørgsmålet om hans familie.

»Kammeraterne sidder nok henne i parken,« siger han og rejser sig. Hans spinkle ben ryster under hans skæve overkrop. Jeg forsøger at hjælpe ham. Jeg vil følge ham hen til kammeraterne, men han siger nej og forsvinder langsomt i mørket.

Jeg blev siddende tilbage helt tom i hovedet og kiggede efter ham. Jeg skulle også videre ligesom Ali. Der var bare den forskel, at jeg skulle hen på mit hotel og sove i en blød seng, mens Ali måtte nøjes med at sove i parken sammen med sine kammerater. Jeg overvejede at følge efter ham, men opgav og gik min vej.

Dagen efter mødet med Ali besøgte jeg et børneherberg i det kvarter, hvor jeg havde mødt Ali. Herberget lå fem minutter fra den dyreste restaurant i byen. Jeg havde en aftale med bestyreren, men inden jeg talte med hende, mødte jeg nogle af børnene. Og til min store overraskelse vinkede Ali til mig med begge hænder. Han havde tydeligvis været i bad og fået et par andre bukser på.

»Nu kan du godt interviewe mig,« siger han med et stort smil. I dagslyset kunne jeg se, at han havde flere sår i ansigtet, men han lignede ikke den

Raki: brændevin.

Ali, jeg havde mødt natten før. Han var ikke længere påvirket af stoffer, og han var bedre til at formulere sig. Han bød mig en stol.

»Jeg bor ikke her, men kommer her af og til for at komme i bad og få vasket mit tøj. Det er bedre end ingenting,« siger han.

»Gadelivet er farligt her. Gaderne i Istanbul er ikke de samme om natten som om dagen. Gaderne ændrer sig, menneskene ændrer sig. Der er tyveknægte, alkoholikere, stofmisbrugere og mange andre. Man kan møde folk, som vil myrde bare for at få et glas raki. Det er frygteligt. Jeg vil sige til alle børn, at de skal holde sig væk fra gaderne. Ga-

Heldigvis oplever Ali også lysere stunder som her, hvor han besøger børneherberget.

Dolapdere: en bydel i Istanbul, hvor der bor mange indvandrere, flygtninge og sigøjnere. I denne bydel handles der meget med stoffer.

derne er grusomme om natten, ligesom de voksne er. Gaderne lige her omkring Dolapdere er et helvede. Man skal virkelig passe på.»

»Jeg har set venner blive kørt over af toget, og jeg har set venner drukne, fordi de havde taget stoffer, og så er der dem, der bare er faldet døde om på gaden. Alle sammen børn, gode kammerater, som ikke bliver passet på og elsket nok.«

Man kan møde folk, som vil myrde bare for at få et glas raki. Det er frygteligt. Jeg vil sige til alle børn, at de skal holde sig væk fra gaderne.

